

Bir deneme güldestesi

Baştan beri usta bir güldesteciydi İshak Reyna. 'Dünya Edebiyatından Öyküler'i hazırlarken konuşurduk; kılı kırk yaran tutumunu o günlerden bilirim.

İshak Reyna, ayrıca, edebiyata tutkundu. Bir dönem birlikte çalıştık, yazar-editör ilişkimizdeki özenine hayranlık duydum. Kitabı defalarca okuduğu yetmiyormuş gibi, hazen yazardan fazla yazarı kesilirdi. Onun yazdığı arka kapak yazılarını çok severim.

Şimdi yine bir İshak Reyna güldestesiyle başlıyorum: 'Yetişkinler Ejderhalardan Neden Korkar?'. Denemelerden oluşan bu güzel seçkiyi, çocuk ve gençlik yayınlarında titizliği birinci ilke edinmiş **Günüşiği** Kitaplığı okurla buluşturmuş.

Hemen belirtiyim, denemeler gençler için seçilmiş. İshak Reyna onlara seslenirken, "Birazdan açacağın perde-sayfadan içeri girdiğinde, seni konuklarıyla birlikte bir dizi yolculuk bekliyor olacak." Nasıl bir yolculuk dersiniz, Reyna'dan iz sürelim:

"Adına 'deneme' denilen, yazan ya da okuyanın, kendinde biriken her türlü konu hakkında, kendi duygu ve düşüncelerini dile getirdiği yolculuklar bunlar. Konuklarınsa, bir anlamda bu 'deneme' yolculuklarında sana eşlik edecek yol arkadaşların..."

Öyleyse yalnız deneme yazarının yazdıklarını okumakla yetinmeyeceğiz; bir yandan da kendi duygularımızı, düşüncelerimizi o denemeyle paylaşacağız, tartışacağız. Okuma sanatının gereği değil mi bu zaten. Çoğu kez okurun ayırtında olmadığı.

Seçki iki ana bölümden oluşuyor. İlk bölüm "İç Hatlar". Çağdaş Türk edebiyatından seçilmiş denemeler bu bölümde. İkinci bölüm, "Dış Hatlar", a bu kez dünya edebiyatı.

İlk deneme Fatih Özgüven imzasını taşıyor. İronisi eşsiz bir deneme. Fatih Özgüven'in çevirilerini çok severek okudum, gazete yazılarını, eleştirilerini hiç kaçırmam, öykülerini bilirim. 'Yerüstünden Notlar' adlı bir deneme kitabı olduğunu bilmiyordum. Şimdi alelacele edinmek istiyorum;

galiba yeni basımı yapılmamış...

İshak Reyna alışlagelmiş güldeste yöntemini tersine çevirerek, seçkinin en 'genç' deneme yazarıyla başlı-

yor, en sonda en 'yaşlı' deneme yazarı. Böylece yaşlıların, artık aramızda olmayanların bile bir 'genceme' yaşadıklarını hissediyorsunuz.

Örneğe, İç Hatlar'ın sonunda Nurullah Ataç hâlâ yirmilerinde! Dış Hatlar'da Montaigne zamana meydan okuyor!

Epey bir zaman İç Hatlar'da gidip geldim. Bu seçkide ustamız

Çetin Altan'ın yer almış olmasına çok sevindim. Çünkü Çetin Altan gazetesindeki köşesinde her gün bir deneme yayımlıyor.

İshak Reyna'nın saptamasıyla: Çetin Altan "Edebiyatımızda günlük köşeyazarlığını sanat düzeyine yükseltmiş son büyük usta."

Bilge Karasu'nun denemesini okudum. Elbette severek. Ama bir an durakladım; Bilge Karasu'un en sevgili dostu olduğu için mi, bilemiyorum, çok özlediğim Füsün Akatlı'yı hatırladım. Bence, 'Yetişkinler Ejderhalardan Neden Korkar?' da Füsün Akatlı'nın unutulmayacak denemelerinden bir örnek mutlaka olmalıydı.

Neyse ki, kendi köşesinde sessiz çalışan sevgili Oruç Aruoba'dan 'Tavşan Besleyen Kılavuz!' "Bir kuyumcu-denemeci" demiş Reyna; gerçekten öyle. Hatta, bazı kitaplarında deniz fenerlerinin peşinde koşan bir gizli romancı...

Gözümün önünde bir yaz akşamı, bahçedeyiz. Füsün, Oruç, başkaları, ben. Ankara'da bir yaz akşamı...

Hem İshak Reyna'nın, hem **Günüşiği** Kitaplığı'nın uçsuz bucaksız özenlerini, titizliklerini bilmesem yazmazdım:

a) Son deneme kitabımın adı 'Yaşayan İstanbul' değil, 'Yaşadığım İstanbul'.

b) 'Sabahattin Eyüboğlu' değil, 'Sabahattin Eyuboğlu'.

Her türüsünden 'edebiyat dışı' verimin edebî eser niyetine okunduğu, ne yazık ki okullarda okutulduğu günümüzde 'Yetişkinler Ejderhalardan...' sığınılacak bir liman.

Günder öneriler:

a) 'Civan', Müge İplikçi, Everest Yayınları, 2012.

b) 'al-galandar', Gülcemal, İthaki Yayınları, 2012.

c) 'Arapların Gözüyle Bizans', Nadia Maria el Cheikh, Mehmet Morali'nin çevirisi, Alfa Yayınları, 2012.